

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ HIVATAL

hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:

Kolozsvár, Ref. Theologia,
2. számú lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület „egyházi értekezlet”-e támogatásával
Szerkesztik:

Nagy Károly, Vajda Ferencz,
ref. theol. tanár, felelős szerkesztő. sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona Negyedévre . . . 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára . 10 fillér.

Előfizetési felhívás.

A «Vasárnap» a második negyedév le-
teltével most lép a harmadik negyedébe, illetve
második félévbe. Olvasóink jól tudják, micsoda
célzt tűzött ki maga elé a «Vasárnap» és ho-
gyan igyekezett azt szolgálni. A vallásos élet
felbuzdulása, egyházi életünk fejlesztése és erő-
sítése, a társadalmi és lelki betegségek gyógyít-
gatása, vallásos szükséglet kielégítése, Krisztus
igaz evangéliumának terjesztése, felekezeti együtt-
érzés ápolása, református vallásunk igazságai-
nak hirdetése és védelmezése: ime ezek azok a
szent célok, melyekért a «Vasárnap» dolgozik.
Jó lelkiismerettel állunk meg a nagy kö-
zönség előtt bármikor: legjobb erőnk és
igyekezetünk szerint végeztük munkánkat.
S az igaz ügy, — lassan bár — de, ugy-
látszik, hódít. Naponként szaporodnak a «Va-
sárnap» hívei, gyarapszik a kis, de lelkes se-
reg. Azonban még mindig nem rendelke-
zhetünk annyi anyagi erővel, hogy a lap szel-
lemi érdekeit kedvünk szerint és zavartalanul
munkálhatnók, hogy ne kísértene folyton a pénz
kérdése, bár az Erdélyi egyházkerület Egy-

házi Értekezlete szerény anyagi támogatásban
is részesít.

Kérjük azért t. olvasóinkat, hogy előfi-
zetésüket mihamarább újítsák meg, és igyeke-
zenek minél több új előfizetőt szerezni, hogy
annál több hive legyen a «Vasárnap» zász-
lójának. Ez nem üzleti érdek, ez a legma-
gasabb célok közvetlen szolgálata. Eszkö-
zöket kovácsolni az Isten országának ter-
jesztéséhez szent feladat és kötelesség!

A vasárnap előfizetési ára a lehető
legolcsóbb:

Egész évre . . . 4 kor.
Fél , . . . 2 kor.
Negyed , . . . 1 kor.

Az előfizetési pénzek a lakás és utolsó-
posta pontos megjelölésével a «Vasárnap
kiadóhivatalának Kolozsvártt (Ref.
Theologia épület)» címre postautal-
vánnyal küldendők be.

A «Vasárnap» szerkesztősége.

„Erdélyi püspök.”

Mi erdélyiek, ha valahol ezt a két szót: «erdélyi püspök», pusztán magára leírva látjuk, vagy közbeszédben kiejteni halljuk: ugy-e bár, hogy első sorban a saját püspökünkre szoktunk gondolni? Már t. i. a reformátusok a református püspökre, a lutheránusok a lutheránus püspökre, a pápisták a pápista püspökre és az unitáriusok ismét a magok püspökére. Mert minden ember előtt, ki az ő anyaszentegyházának, az ő vallásának hív, buzgó és áldozatkész tagja, az első és a fő a maga püspöke. Annak nevét legalább ismeri, tudja és megtartja. Ez természetes dolog.

Vagy, ha csak ennyit hallunk: «erdélyi püspök» és még többet is szeretnénk tudni felőle, rendesen megkérdezzük, hogy melyik erdélyi püspökről van szó? A reformátusról-e, vagy a pápista püspökről? Mivel Erdélyben a törvényesen bevett vallásfelekezetek mindenikének meg van a maga püspöke, hogy a czimezésben zavar ne legyen, s a közbeszédben is inkább eligazodjunk, rendesen oda szokták tenni a *jelző* szócskát is, mely világosan megmondja, hogy melyik püspököt kell érteni. Így tehát írunk és mondunk: erdélyi ev. ref. püspököt, erdélyi róm. kath. püspököt. És így tovább. Ez is egészen természetes, másképpen képzelni is alig lehet.

És mégis, *Wlassics* vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ezt a természetes és helyes eljárást, egy rendeletével egészen kiforgatta a maga valóságából. Két évvel ezelőtt, 1899-ben egy rendeletet adott ki, melyben azt mondja, hogy mikor «erdélyi püspök»-ről van szó: akkor kizárólag a Gyulafehérvárt székelő erdélyi róm. kath.

püspökre kell gondolni és őt másként czimezni, mint «erdélyi püspök» nem szabad. Ebben a rendeletben nem csupán egy *czim kérdéstről* van szó, hanem annál több is Hallgatólágoosan azt jelenti, hogy Erdélyben csupán egy püspök van, és ez a róm kath. püspök; míg a többiek, bár léteznek, de azzal nem egyenrangúak. A miniszter ur ezen rendeletével, a sorok között, azon katolikus felfogásnak adott igazat, mely országos törvényeink daczára sem ismeri el a protestáns vallás felekezeteit és nem akar tudni azok püspökeiről.

Ez nem egyéb, mint a protestáns valláson ejtett *nagy sérelem*. Mikor ez a sérelmes rendelet megjelent, az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgató-tanácsa felirt a miniszterhez és országos törvényekből, rendeletekből mutatta ki, hogy a multban az erdélyi pápisták püspökét mindig «erdélyi róm. kath. püspöknek» czimezték. III. *Károly* magyar király, midőn a mostani, erdélyi pápista püspökséget szervezi és megalapítja, az 1744 évi VII. t.-czikkbe «erdélyi róm. kath. püspökség» czimen iratja be I. *Ferencz* József mostani királyunk, midőn, éppen *Wlassics* miniszter ur ajánlatára és aláírása mellett, 1897-ben gróf Majláthot a néhai püspök mellé segéd püspöknek kinevezi, ugy szól az irás, hogy az «erdélyi róm. kath. püspök» mellé neveztetik ki. Ezenkívül még számos rendelet és törvény van, hol a gyulafehérvári püspök mindig «erdélyi róm. kath. püspöknek» neveztetik. Az «erdélyi püspök» czimzés csupán kétszer fordul elő. Egyik a reformáció előtti időből, mikor még prot. püspökökről szó sem lehetett; másik a siralmas Bach korszakból, midőn az országot rendeletekkel kormányozták és a protestánsok autonómiaját is el akarták kobozni. A miniszter ur az ig.-tanács

TÁRCSA

Az aranyos betük*)

Éppen huszonöt esztendeje mult annak, hogy Bimbó Márton egerháti tanító. Huszonöt esztendő! Hej be hosszú idő ez az ember életében, de ugy elfordul-perdül a nagy mindenségben, akár csak egy pillanat. De azért ime, Bimbó Márton, az egyszerű néptanító ez alatt egészen új nemzedéket nevelt, új falut teremtett.

Huszonöt esztendővel ezelőtt még árnyékot adó fa is alig akadt s a falu népe az erdei vaczkornál jobb gyümölcsöt nem ismert. De most a sok gyümölcsös kert közül csak ugy kandikálnak ki a kicsi házak s a házakban boldog és megelégedett emberek laknak. S mindezt a boszorkányságot Bimbó Márton elvégezte egyetlen egy oltókéssel.

Amint az első tavaszi szellő meglebbent, Bimbó Márton már elindult le az utcán. Ide is,

*) Szerző felolvasta Felvinczen, a Tanítók Házában létesítendő Benedek Elek-alap javára rendezett hangversenyen.

oda is benézett; beszélgetett a gazdával az időjárásról, baromtelelésről, a gazdasszonynyal tyukköltésről, libatojáról s a végén a kert is szóba került. Ha valahol fácskát látott, beszéd közben beoltotta s hogyha a kertben még fácska sem volt, másnap maga hozott egyet-kettőt ajándékba.

Ha már ott volt a kis fácska, a gazda sem vetette ki, ápolgatta, kapálgatta. A jövő tavaszon már virágzott is, a következő nyáron kóstolót termelt és aki az ilyen almát megkóstolta, bizony mondom, megszerette. Előbb csak gyönyörködött a család a kicsi fákban, később már hasznát is látta s néhány esztendő mulva felesleg is maradt, amiből pénz is került a házhoz. Ez a huszonöt esztendő így változtatta meg Egerhátnak a képét, ahol ma a munkás ember verejtékét vagy a mező, vagy a gyümölcsös, vagy mindakettő megfizeti becsülettel . . .

Ott lakik a Felszegben Daru Istvánné asszonyom ma is, övé a legszebb kert a faluban s ezt is Bimbó Márton teremtette; de már az a hosszú sor asztag ezeken a fákban termett, amit még Daru Istvánné asszonyom is elismert mindig. Pedig ő sem várta összedugott kézzel a jó Isten áldását, ezt még boldogult Daru István uram is így mondaná, ha élne. Azt meg az egész falu

feliratára a sérelmet nem hogy orvosolta volna, hanem azzal tetézte, hogy a régi czimet is törvényesen meghagyta és adott melléje még egy új czimet, miszerint jogosan nevezhető «erdélyi róm. kath. püspöknek» is. Így lett az erdélyi róm. kath. püspök, két nevű püspök.

Ezen újabb sérelem orvoslása végett, az erdélyi ref. egyházkerület a képviselő házhoz folyamodott fel. És a képviselőház a kérést kiadta a miniszter urnak. Hogy a miniszter ur milyen választ fog adni: azt még előre nem tudjuk. Az előzményekből ítélve, aligha kedvező választ nyerrünk. Ebben a kérdésben azonban két dolog szomorít el bennünket. Egyik az, hogy magyarországi testvéreink, a konventben nem pártolták a mi kérésünket, sőt még azt is mondták, hogy nem látnak benne sérelmet. Ez azt bizonyítja, hogy vagy nem törődnek komolyan a mi dolgunkkal, vagy meglazult a protestáns vallás iránti szeretet. De, hát mire való volt akkor az egyesülés, ha egymás dolgát nem karoljuk fel? És mire való volt az ősök küzdelme, véres áldozata, mellyel jogainkat, szabadságunkat törvénybe iktatták, ha az utódok most nem védik meg? A másik dolog, mi elszomorít az, hogy a miniszter ur úgy a leveleiben, mint a képviselő házban is azt mondta, hogy az «erdélyi püspöki» czimben nincs sérelem és ő nem akarta ezzel a felekezetek egyenjogúságát megzavarni. No, ha nincs sérelem és az egyenjogúságot is fenn akarja tartani: akkor miért nem rendeli el, hogy ezután az erdélyi pápista püspököt hívják «erdélyi róm. kath. püspök»-nek? A viszonzásból, a törvény előtti egyenlőségéből ez következne, és ebben a pápistáknak sem szabadna sérelmet látniok. De, hát éppen itt a bökkenő Mert maga Majláth püs-

pök kérte, hogy őt «erdélyi püspök»-nek nevezék. És a miniszter ur készséggel megadta Most, ha vissza találja szívni, bizonyára nem fogja jó neven venni sem Majláth ur, sem a hazai katholicizmus.

Bármint döntsön azért a kérdésben a miniszter ur, nekünk meg vannak a magunk kötelességei és azokat teljesitenünk kell. Kötelességünk pedig az, hogy törvénybe foglalt ősi jogainkat, minden körülmények között megvédjük. A felekezetek közötti egyenlőséget, mely szintén csak papirosan áll, vigyük át az életbe, gyakorlatilag is valósítsuk meg. E hazának mind egyforma hű fiai vagyunk; vérünkkel, életünkkel egyformán áldozunk: *részesüljünk tehát egyforma védelemben, egyenlő elbánásban*. Kötelességünk az, hogy református egyházunk iránti meleg érdeklődést, annak minden egyes tagjában keltsük fel, hogy ne csak az ugynevezett «hivatalos egyház», hanem mindnyájan egyformán érezzük a fájdalmat, az örömet, mely bennünket ér. E meleg érdeklődéssel, e lángoló szeretettel leszünk képesek csak arra, hogy törvényes jogainkért sikra szálljunk és azokat megvédjük.

Vajda Ferencz.

Székelyföldön.

III.

Az Értekezlet közgyűlése. Elnöki megnyitó és egyéb pontozatok.

Az egyházi értekezlet díszgyűlését a templomban tartotta. Azt akarta azzal elérni, hogy

tudja, hogy az özvegy asszony keze alatt hovatovább hosszabb lett az asztagok sora.

Az is igaz, hogy Daru Istvánné asszonyom a fogához ver minden garast, mielőtt a zsebéből vándorutra kelne. Vendég se sok zaklatja, ajándékot sem osztogat s uram bocsásd, még tulajdon magától is sajnálja a pénzt. Pedig hát élhetné világát kedve szerint, hisz ha meghal, bizony senki sem sir utána.

Bimbó Márton azonban ellátogat hozzá is. Minden tavasszal megnézi a kertet, tanácsolat is egyet-mást s aztán az öreg asszony elbeszélget a régi jó időkről. A tanító hébe-hóba tréfa szót is mondogat, amin aztán jót nevetnek s ha ügyes-bajos dolga akad az özvegynek, a tanitónál mindig kész a tanács, nem jár érte fizetés, még csak a köszönést se várja soha.

Most is ott van éppen. A kertet már megnézték, a házi dolgokat megbeszéltek s a tanító indulófélben van. Daru Istvánné asszonyom azonban ülésel kínálja és nyájasan marasztja:

- Maradjon még; édes öcsém uram.
- Ha úgy akarja, szivesen, édes néném-asszony.
- Mondanék valamit, lelkem öcsém.
- Szivesen hallgatom, nénémasszony.

S aztán elhallgattak. A tanító várta a mondanivalót s az asszony tett-vett, de egyetlen szó sem jött az ajkára.

— Valami nyomja a lelkét, nénémasszony? — szólt végre a tanító.

— Nem, nem . . . semmi . . . nem is akartam voltaképpen semmit mondani, de hát . . .

— De hát?

— Hát tudja lelkem, eszembe jut némelykor, hogy az a jó Isten eléggé megáldotta két kezemnek minden munkáját . . .

— Dicsértessék szent neve érte!

— Dicsértessék, hiszen én nem is zugódom szent felsége ellen, de . . .

— De?

— De hát kinek sanyarogtam egész életemben? Ki köszöni meg majd ezt nekem?

Megint elhallgattak. Az asszony arcán egy könnycsepp szaladt végig. S a tanító nem talál szót a folytatásra. Érezte, hogy nagy és komoly e pillanat.

— A jó Isten azt is elintézi, kár ezen busulni. Ott vannak az atyafiak s a ki hátul marad, tegye be az ajtót.

— Ez a baj éppen, hiszen öcsém uram tudja a legjobban, hogy milyen ember az én édes

minden ember meghallja és megtudja, hogy mit is akar tulajdonképpen ezen értekezlet? A ki eljött, meggyőződhetett, hogy nekünk nincs semmi titkunk, a mi célunk csak az, hogy építsük Isten országát, az erénynek, a szeretetnek, a jó erkölcsöknek országát. Mint hajdan az apostolok, mi is oda megyünk, hol szívesen látnak, hol szomjuhozzák az evangélium életadó vizét. Éppen ezért nem viszünk magunkkal ultra valót, mert szívesen látott vendégek vagyunk. Nemcsak hitsorsosaink, de más felekezetbeliek is, kik megértik célunkat: szívesen látnak. Így történt Udvarhelyt is. Ennek tulajdonítható, hogy katolikusok, (lassan mondom, hogy meg ne hallja a püspökjük), unitáriusok is sokan vettek részt ünnepségünkön.

Nem hiszem, hogy csalódtak volna, mert *Kuun Géza* gr. világi elnök megnyitó beszédéből is sokat tanulhatott minden ember, kinek füle volt a hallásra. Azoknak kedvéért, a kik nem voltak ott: ide írom a főbb pontokat.

A tudós gróf beszédét a reménységgel kezdte. «A vallásos ember — ugymond — Isten országát nemcsak várja, de reményli is. *Jöjjön el a te országod, ez a mi forró óhajításunk, ez a mi nagy reményünk*, s még életünkben, hadd lássuk eljövételét, ha menyebéli Atyánk is így akarja, kinek neve áldassék az égben úgy, mint a földön. Jöjjön a szeretet, az igazság, a boldogság országa, s legyen abban nekünk gazdag részünk. De... ha részesei akarunk lenni Isten országának saját közreműködésünket attól meg nem tagadhatjuk. Ha csak óhajítjuk Isten országának eljövételét s ha annak csupán szemlélői lennénk: hitéletünknek abból mi haszna lenne? Névszerint volnánk keresztyének, de nem valósággal. Mi nem a keresztyén név hordozói, hanem a keresztyén

hit vallói akarunk lenni, s nem tartjuk elégnek a keresztyén nevet örökségképpen kapni, hanem azt kiérdemelni törekedünk. Jövel szentlélek, erősíts meg ezen törekvésünk megvalósítására: ez a mi buzgó imánk!»

Az Isten országának e földön megépítése a nevelés által történik. Erre nézve a következőket mondja a tudós gróf ur: «Építsük hát a vallásos életet ideje korán, rakjuk le alapjait a gyermek fogékony lelkében; a gyermek lelke nagyon is fogékony az ilyenekre, ezekben találja fő gyönyörűségét; nemcsak Krisztus urunk vonzódott a gyermekekhez, de azok is erősen vonzódnak hozzá, csak meg kell, hogy ismerjék, mennyire a gyermek lelke megismerheti.» Ez azt teszi más szavakkal, hogy az iskolában a tanítók, lelkészek az egész tanításnak vallásos alapot nyújtsanak, s különösen az utóbbiak az evangéliumi szép történeteket csepegtessék a fogékony gyermek lélekbe. «A tudást a hittel mind inkább egyeztessük, Isten mind a kettőben nyilatkozik, s mind a kettő, ha valódiak, megismeréséhez vezetnek; nekünk pedig, kik a mennyei Atya gyermekei vagyunk, őt kell keresnünk, az élet utain feléje kell sietnünk.» Mert, minálunk, de másutt is, a vallásos élet hanyatlását látjuk. Isten szent nevét, sokaknál csak a nyelvszokás őrzi még, s e névre a szív meg nem dobban. A Krisztus urunk iránti rajongó szeretet sokak szívében kihűlt, példáját nem követik, mert azt megismerni nem akarják; úgy bánnak a hitélet örök érvényű tanításaival, mint azok, kik megnyirbálják az élő fát termése idejekor, lombjaitól megfosztják leveleit letépi. «Közös ellenségünk az Isten tagadás, az Isten ellen való közöny.» Ez ellen kell küzdenünk. E célra alakult az Egyházi Értekezlet is.

atyámfia, Daru Áron A Dárius kincsét is elinná s aztán, hallottam-e csak egy jó szót tőle egész életemben? Nem ő csufolt-e engem fukarnak, zsugorinak s nem ő terjeszti-e rólam, hogy elébb-utóbb felvet a pénz? Ilyen emberért én nem kapartam.

Elhallgattak újra.

— Néném asszony, ivott-e már a Fodor kutjából? Kérde végre minden bevezetés nélkül a tanító.

— Milyen kérdés: hát hogyne ittam volna, mikor éppen az én legszebb buza földöm végében van

— Hát az írást olvasta-e a kutágas oldalán?

— Olvastam biz én, akár mintha most is látnám; «*Ez kutat saját költségén ásatta Fodor Antal falusfelei javára.*»

— No látja, kegyelmed, pedig annak a Fodor Antalnak egy barázdája sem volt azon a határon...

— Igaz, nem volt.

— S ha kegyelmed Egerhátnak iskolát építtetne, aranyos betűkkel iratnók rája: *Isten kegyelméből építtette özv. Daru Istvánné.*

— Ugyan, ugyan édes öcsém, minek tart maga engem, hogy ilyeneket beszél?

Bimbó Márton a kalapját vette s távozott. De mikor a kis kapun kilépett s mikor az özvegy asszony visszafordult, jól hallotta a tanító, amint mondotta:

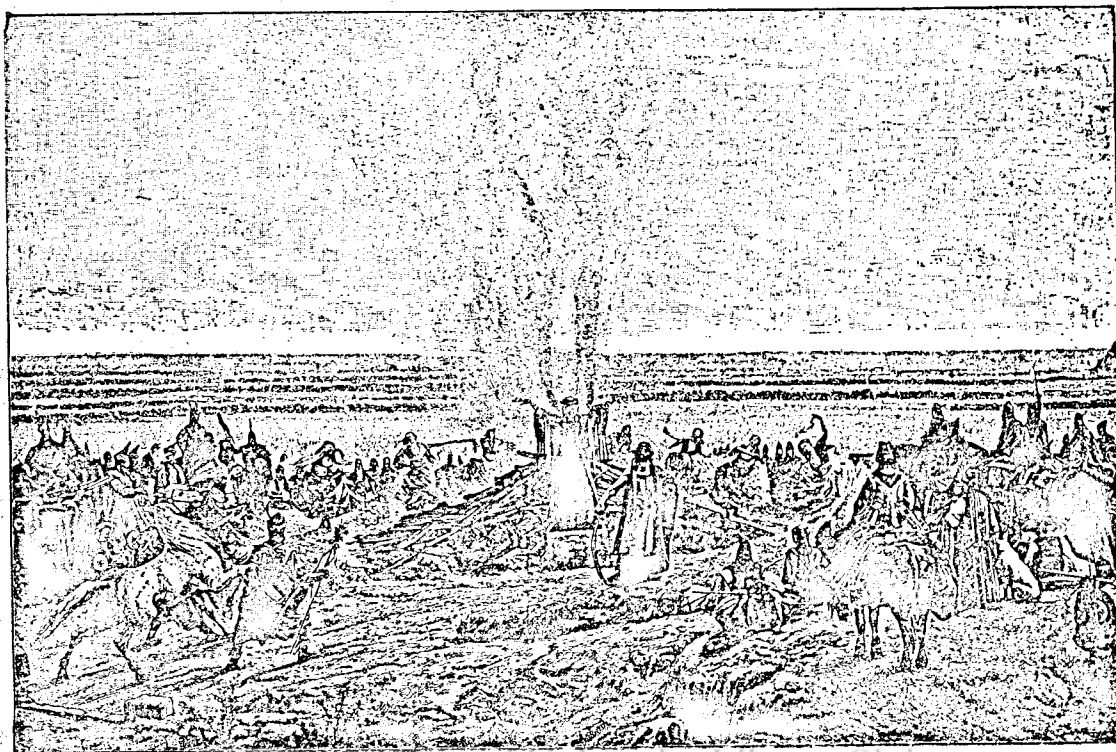
— Nem bolondultam még egészen meg!

* * *

Teltek multak a napok. De akár virradt, akár alkonyult, Daru Istvánné eszében csak a Fodor kutja volt. Ennek a vize kívántatta magát, a többi kutból a víz nem csillapította szomját s hogy ha szerit ejthette, kezébe vette zörgős korszóját s egy-kettőre kiment vizért a Fodor kutjára. S ilyenkor azokon az egyszerű fekete betűkön rajta felejtette a szemét s ha valaki arra tévedt, úgy megrezzent, mintha rosszat cselekedett volna.

Álmában úgy látta, mintha émetten nézné, hogy azok az aranyos betűk ott, ott azon az iskola házon be sokkal szebbek. Ébren is látta mindig s akármilyen kezdett, ezek az aranyos betűk ragyogtak, amelyek sokkal szebbek a Fodor Antalénál s aztán... benn a faluban sokkal többen is látják...

Egy hónap telt el azóta, hogy a tanító itt járt. Azóta erre sem jött. Talán bizony meg is haragudott, hogy olyan félvállról beszélt vele.

A fehérlo áldozás.

Máskor is megtörtént, hogy egy hónapig nem látta, de most azt szerette volna, hogy minden nap beszéljen vele, hogy mindennap beszéljenek azokról az aranyos betűkről, amelyek tündökölnék, s amelyeket olyan sokan olvasnak. A tanító azonban csak nem jött.

Egy reggel aztán azt mondta a szolgáló leánynak.

— Eredj fiam, szaladj a tanító urhoz, s mond meg, hogy ha terhére nem esik, fáradjon el hozzám. De megmond azt is, hogy tiszteltetem!

Egy óra sem telt bele, Bimbó Márton ott volt.

— Itt vagyok, édes nénemasszony, mivel szolgálhatok.

— Hát csak azt szeretném tudni, édes öcsém uram, hogy . . . mit is írának arra az iskolára?

Bimbó Márton két szemét e szóra egyszerre ellepte a könny. Megragadta a vén asszonynak mind a két kezét s úgy csókolta hol az egyiket, hol a másikat.

— Tudja, Ielkem öcsém, a Fodor kutja miatt nincs nyugalmam. S amit az Isten adott, hát juttatok abból én is. Mennyi pénz kell azért a házáért?

— Elég lesz ötezer forint.

— Sok, sok pénz nagyon, de . . . azok az aranyos betűk csakugyan megérik.

* * *

Két esztendő múlva állott az iskola. Aranyos betűin megtörtött a nap sugara s Daru Istvánné asszonyom édes meglelégedéssel olvashatta a fényes írást.

De, tudja Isten, a szeme romlott-e meg, vagy mi történt, már nem is a fényes betűkben telik a gyönyörtisége, hanem abban a lármás gyermek seregben, a melyik az ő iskolájában tanulja azt a sok jót, mi emberré teszi az embert.

Ha vasárnaponként a templomban megszólal a kórus, szívéhez hatol minden hangja. Egy könyecsepp beszél csak a lélek boldogságáról. Hát az examenen? ahol az övé az első hely, milyen boldog, amikor a legjobb tanuló őt köszönti s a többi rákezdi az éneket: Isten áld meg a magyart!

Oh azok az aranyos betűk ott ragyoghatnak, ezeket számba sem veszi már Daru Istvánné; az ő szívében minden zeg-zugot csak a gyermekek foglalnak el s akár hol lát iskolába menő fiut, vagy leányt, köszönésére csak ennyit motyog:

— Oh, én édes kicsi csürkém!

Földes Géza.

Ime, így tanított egy világi főúr, ki öreg-sége daczára eljött, megtette a nagy utat, csak-hogy szolgálhasson a mi szeretett református egy-házunknak. Vajha még sokáig hallgathatók szép szavait!

A nagy figyelemmel hallgatott szép beszéd után Nagy Károly, az értekezlet titkára, lapunk szerkesztője, tette meg évi titkári jelentését. Örömmel hallottuk, hogy értekezletünk tagjainak száma folyton gyarapodik, s így egyháziak és világiak állvetet erővel működnek a református egyház fellvirágoztatásán. Ezen célra adja ki az Értekezlet a «Vasárnapot» is és ezen kívül még számos, hasznos építő iratot. Bárcsak mindenik megtalálná az utat az Istenfélő, kegyes emberek szívéhez úgy, mint a gonoszokéhoz.

A diszgyűlés utolsó, de azért éppen olyan érdekes pontja volt a nagytitisz. Kenessey Béla theol. igazgató tanár felolvasása. Arról szólott a felolvasás, hogy a régi erdélyi papok *hog*y prédikáltak. S ezt úgy mutatta meg, hogy felolvasta a prédikációit Tofeus Mihály, Gelvi Katona István ref. püspököknek és több jeles prédikátornak. Bizony, más világ volt akkor! Mindenik prédikátor akkora *erővel*, annyi *hittel*, olyan leplezetlen *igazsággal* beszélt, hogyha ma úgy beszélne a pap, talán sok helyről elkergetnék. Mégis akkor az egyház nagy volt, hatalmas volt, mert a prédikátorok az *evangéliumot* hirdették, s a nép is *azt követte*. Éppen ezért volt nagy. Csak visszatérünk rendre a régi mesgyére, s belátjuk, hogy az evangélium mai is Istennek hatalmas minden hívők üdvösségére!

(Folytatása következik.)

Öt ifju vértanu.

1550-ben különös jelenetek folytak le, a nagy reformátor Kálvin lakásán Genfben. Reggeltől estig ostromolták, mindenféle rendű és rangú emberek, tudósok, tudatlanok, szegények, gazdagok, — kérve, hogy küldje őket az evangéliumot prédikálni. Mindnyájan azzal a meggyőződéssel mentek hozzá, — hogy Isten e nagy férfura bízta Franciaország reformálását és neki sok emberre van szüksége. Egész csoportok állottak ajtaja előtt, egyszerre kiáltva: «küldj minket, mi készek vagyunk indulni!»

Kálvin egyenként behívta őket szobájába, beszélt velök és miután megmondta, hogy semmi fizetésök nem lesz, még a következő kérdéseket intézte hozzájuk: van-e erős hitetek? érzitek-e, hogy Isten hívott e munkára! Készek vagytok-e meghalni hitetekért és eltérni minden szenvedést Istenért és az ő igazságáért? Ők — egyhangulag felelték: «*készek vagyunk!*»

Milyen különös, — midőn Franciaországban mindenfelől felgyultak a vértanuk máglyái, akkor ajánlkoztak legtöbben az evangélium hirdetésére!

Többek között öt ifjut is küldött Kálvin és

ők csakhamar átlépték a 1901. a határt. Alig haladtak néhány mértföldet, egy férfival találkoztak, ki a legnagyobb szíveséggel halmozta el őket, meghívta házához Lyonba. Az ifjak örömmel fogadták a meghívást s ebédhez ültek a vendégszerető gazdával. De — még be sem végezték az ebédet, hirtelen feltárul az ajtó, egy csoport katona ront be, letartóztatják az öt ifjut, kiknek még idejük sem — az evangéliumot prédikálni. Minden előzetes kihallgatás nélkül börtönbe zárták valamennyit s négy éven keresztül folyton kinozták, zaklatták őket, hogy tagadják meg vallásukat, s térjenek vissza a kath. egyház kebelébe. Hiába valónak bizonyult minden kísérlet; sem ígéret, sem fenyegetés, sem élet, sem halál nem volt képes őket elszakítani a Krisztustól. Midőn betölt a négy év, a máglyához vezették őket. Öt oszlop volt ott felállítva s oda kötötték háttal egymáshoz, arcczal a közönség felé fordulva. A nép örömmel hordta a rőzsét a máglya köré. Mielőtt azonban égni kezdtek volna, egyik ifju társa felé fordítá fejét s így szólt: «testvér, mi még nem is hirdettük az evangéliumot, az Ur még nem is használt minket azon a mezőn hová indultunk volt, — *de most mégis hasznunkat veszi!* Most már fölcsaptak a lángok; az ifjak ajkán fölhangzott a zsolnári ének s jaj szó nélkül haltak meg Urukért, Krisztusokért.

A vértanuk porait elszórta a szél, megtermékenyíté a szíveket, s ha akkor a zsarnokság elhallgattatta is az evangélium hirdetőinek ajkait, — de most a legszebb kilátásnak örvendhetünk, hogy győzelemre jut a protestantizmus Franciaországban is.

Szabó Lajos.

Mai képünkhöz.

Az a mozgalmas szép kép, melyet mai számunkban találnak kedves olvasóink, egy jelenetet mutat őseinknek, a pogány magyaroknak istentiszteletéből: *a fehér ló áldozást*. Hogy milyen volt a pogány magyarok vallása? arról — fájdalom — nagyon keveset tudunk, mert a térítő katolikus papok szétromboltak minden emléket, a mi tájékoztató utmutatást nyújthatott volna. Annyi bizonyos, hogy tisztelték az Ég és Föld Istenét s hogy berkekben és forrásoknál tisztelőre folt nélküli fehér lovakat áldoztak. Míg a máglya füstje és lángja magasra felcsapott, az ifju nők táncot járva, a többiek énekeket énekelve álltak körül az oltárt. A fő táltos az elővezetett lovat egyetlen szurással leterítette, aztán bőrét a rajta hagyott fejével és lábakkal póznára akasztva a máglyán megégették, míg husából lakomát ültek az áldozók. Sem egy csepp vérnek nem szabadott a földre hullani, sem egy darab csontjának összetörni. Az áldozati ló részeiből aztán a fő táltos jóslatokat mondott, a melyeket úgy tün-

tetett fel, hogy mintegy az Égből hozta alá. E jelenetet mutatja képünk. Pogány magyarokból 1000 esztendeje, hogy keresztyénekké lettünk. Arra kényszerítették őseinket királyaink De mert kényszerítették: biz' az ő keresztyénségük alig állt egyébből, mint abból, hogy a pogány czéremóniákat a katolikusokéval cserélték fel és nagy részben régi szabadságukat elnyelte a papok uralma. A reformáció ugyan kiszabadított ebből is, de ki tehet róla, ha a magyarnak nagyobb része újra visszaesett abba. Míg a lélek nem lesz igazi keresztyén: Krisztusé: addig nincs és nem is lesz igazi szabadság. Ennek egyedüli biztosítéka: az evangélium.

Hazai krónika.

Mikor a delegációsális tárgyalásokról szó-lottunk, megemlékeztünk volt arról is, hogy Ugron Gábor országos képviselő mennyire kikelt a hármas szövetség ellen. Nem zörög a haraszt, ha nem fujja a szél, azt tartja a közmondás Ugron Gábor sem ok nélkül beszélt a hármas szövetség ellen. Hogy miért beszélt: azt dr. Rimler Gyula nyugalmazott külügyminiszeri titkár mondja el egy most kiadott kis könyvében. Rimler levelezést folytatott Ugronnal a hármas szövetség felbontása és egy új, francia-osztrák-magyar és orosz szövetség létrehozása érdekében. Ugron vállalkozott is, állítólag erre, de azon föltétel mellett, ha a francziák adnak neki pártszervezésre, hirlapokra egy millió frankot. Azután pedig, ha ez meglesz, 100—150 millió frankkal alapítanak egy francia magyar bankot. Azt írja Rimler ur, hogy Ugron még Franciaországban is járt e végett, személyesen beszélt Delcasse francia külügyminiszterrel. Ugron Gábornak ezen titkos terve egész Magyarországot meglepte és most mindenki érdeklődik, hogy mit fog felelni ezekre a súlyos vádakra?

* * *

Nem régiben hozott volt a képviselőház egy törvényt, mely az elhagyott gyermekek gondozásáról rendelkezik. Örömmel üdvözöltük akkor ezt a törvényt, mert a keresztyén szeretet szép és magasztos elvét láttuk benne megnyilatkozni. Most egy másik törvényt tárgyalt le és fogadott el minden vita nélkül a képviselőház. Ez az újabb törvény a hét éven felüli, közsegélyre szoruló gyermekek gondozásáról szól, tehát kiegészítő részét képezi ama másíknak és éppen ama keresztyén szeretet lengi át ezt is. Kimondja ez a törvény, hogy a hét éves koruk után, hatóságilag elhagyatottnak nyilvánított gyermekek, 15 éves korukig, a gyermek-menhelyben maradnak, vagy pedig jóra való földműves gazdáknál, iparosoknál helyeztetnek el, hogy korán munkához szokjanak. A kik jól tanulnak, azokat az állam 15 éven tul ingyen taníttatja. Az állam maga ezen célra, évenként négyszázezer koronát ad, mely összegből első sorban a teljesen vagyontalan községek

ilyen gyermekei segélyeztetnek. A vagyonos, gazdag községek maguk nyujtanak segélyt az elhagyott gyermekek eltartására. Továbbá, az árva pénztárak tartalék alapjának teleslegéből is egy bizonyos összeg ide fordittatik. Tehát, a vagyonos árvák segítik a vagyontalan árvákat, anélkül, hogy megéreznék. Ha e törvényt jól fogják életbe léptetni, pár év mulva néhány ezer csavargóval kevesebb lesz Magyarországon.

Sok szó, sok panasz esett már a vármegyei pénzek kezeléséről. Különösen sok árva pénz kallódott el. Ezeket a visszaéléseket van hivatva megszüntetni ama másik törvényjavaslat, melyet Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter közelebről a Ház elé terjesztett. E szerint el fogják törölni a vármegyei és a gyámpénztárakat, s minden megyei pénzt a királyi adóhivatal kezel. Eltörlik a vármegyei számvevőségeket is, s ezeknek dolgát a kir. pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvevők látják el. Lesz rend, lesz pontosság úgyhogy a felek rövidséget nem fognak szenvedni és a mi fő: eleje lesz véve a hűtlen kezelésnek, a sikkasztásnak.

Megengedjük, hogy papiroson nagyon jó törvény lesz, s a célja is az, hogy a nagy közönség ügyét szolgálja: de az is bizonyos, hogy a hitvány ember a jó törvény mellett is tud lopni, míg a becsületes ember a rossz törvény mellett sem lopott. Azért, első sorban becsületes embereket kell nevelnünk. Ennek pedig egy törvénye van: az evangélium!

Világkrónika.

Oda át a szomszédban, *Austriában* a jó rend és a békesség. az utóbbi négy év alatt, meglehetősen a szegre volt akasztva A protestantizmus és a katholicizmus harcza, előttünk is ismeretes a «los von Rom» név alatt játszó mozgalmakból De nemcsak vallásos harc foly Ausztriában; foly a nemzetiségi harc is. Itt már a csehek és németek állanak szemközt egymással. A harcztér pedig az osztrák képviselőház, honnan egy-egy bomba az életbe is lecsapott. Ez a belviszály a hatalomért kezdődött, t. i. hogy a németek kormányozzák-e csupán az országot, vagy pedig a hatalmat megosszák a többi nemzetiségekkel, s főleg a csehekkel, a kik számra nézve legtöbben vannak, a németek után. Sértette a cseheket az is, hogy a cseh nyelvet megrendszabályozták, meg a gazdasági élet fejlődését elnyomták. E miatt aztán az osztrák képviselőház négy év óta valóságos harcztérré változott át.

De, hát mit érdekel minket a szomszéd dolga? Nagyon is érdekel, mert 1867-ben, mikor Deák Ferencz, a haza bölcse kibékítette a magyar nemzetet a királylyal és a német szomszédal, törvényt hozott a magyar képviselőház, hogy némely ügyeket közösen intéz el Ausztriával, de de csak úgy, ha ott minden rendben van. Négy

év óta pedig ott nem lévén jó rend, e miatt Magyarországon is sok nevezetes kérdés megoldása húzódik, halasztódik; sőt még a hármasszövetség felbontását is hangoztatták.

Az osztrák császár, mint egy gondos atya azon fáradoz, hogy népeit egymással kibékítse, mert az irás szerint is, valamely ország önmagában meghasonlik, elpusztul. Meglátogatta közlebről a régi cseh országot, hol igen nagy ünnepekkel fogadták. A tisztelgő küldöttségeknek azt ígérte a császár, hogy mindent megtesz, hogy szeretett cseh királyságában a béke helyre álljon és kilátásba helyezte, hogy egy főherceg állandóan Csehország fővárosában Prágában fog lakni. Most aztán kíváncsiak a csehek, hogy az ők dolguk ezután, vajjon «csehül» megy-e?

Kínából alig távoztak el az európai katonák, már is az a hír érkezik, hogy négy belga keresztyén hittérítőt meggyilkoltak a benszülöttek. Ebből látszik, hogy a kínai kérdést milyen jól oldották meg.

Indiában sem járhat valami jó világ a keresztyén hittérítőkre nézve, mert a buddhista vallás egyik fő apostola Birma város lakosságához felhívást intézett, hogy a ker. hittérítők munkásságát minden áron gátolják meg. A buddha próféta azt mondja, hogy míg Európában fonyad a keresztyénség: addig Ázsiában virágozik, s ez a buddha vallás rovására van. Európára nézve van valamelyes igazsága a buddha apostolnak, de abból még nem következik az, hogy a szeretet apostolait üldözzék.

A bir háború változó szerencsével még mindig foly. Érdekes, hogy Angolországban egy gyűlésen, hol pedig volt miniszterek és képviselők is voltak jelen: olyan határozatot hoztak, mely elítéli az angol kormány Afrikai politikáját és felszólítja a kormányt, hogy a buroknak adjanak teljes szabadságot

Krónikás.

Egyházi élet.

Az «erdélyi püspöki» cím kérdése a képviselő házban. Ama kérvényt, melyet az erdélyi ref. egyházkerületi közgyűlés adott be a képviselő házhoz, az erdélyi püspöki cím kérdésében, jun. 22-én tárgyalta a képviselő ház. Az előadó azt javasolta, hogy adják ki a miniszter urnak felelet végett Ezt el is fogadták. Érdekes, hogy a t. Házban sok református képviselő van, de mégis csupán Sándor József kovásznai képviselő szólalt fel mellette. A többiek, úgy látszik, félnek a választásoktól és azért nem akartak beszélni. Egyébiránt a püspöki cím kérdésével első cikkünk részletesen foglalkozik. Jó lesz azt elolvasni, hogy egyházunk minden tagja tudomást szerezzon a mi dolgainkról.

Megjutalmazott tanító. Velkey Béla kondorosi ref. tanítót a közoktatási miniszter 100 koronával jutalmazott meg, hogy a magyarnyelv

terjesztése körül nagy buzgóságot fejtett ki és szép eredményt mutatott fel. A jutalmat a tanfelügyelő személyesen adta át. A munka megkapja a jutalmát!

A jezsuiták Brassóban. A «Magyar Szó» című ujságban, a mely egyéb iránt protestáns ügyeinket igen melegen karolja fel, s az igazságot bátran kimondja, a következőket olvassuk: «Brassóban három jezsuita szónokol a plebánia templomában és a keresztyéni szeretet ilyenformán hirdeti: Minden magyar, a ki nem kath és nem néppárti, a pokolba kerül; a ki gyermekeit az állami iskolába járattja, annak számára nincsen bűnbocsánat, az menthetetlenül elkárhozik. Egy római kath. urinő pedig 12 éves, kis leánya gyónása alkalmából emelt panaszt a gyóntató pap ellen és felfogadta, hogy soha többé nem megy a kath. templomba.» Hát csak rajta, küldjön Majláth ur minél több jezsuitát szét prédikálni, mert akkor alaposan megismeri minden ember, hogy kicsodák a jezsuiták? Mi protestánsok csak örvendünk ennek!

Az angol biblia-társulat most tartotta Londonban kilenczvenhatedik közgyűlését. A társulat 1804-ben alakult meg s azóta a világot elárasztotta bibliával. Kiemelték azonban a közgyűlésen, hogy a föld kerekésége mintegy 2000 nyelvet beszélnek, míg a biblia csak 220 nyelvre van lefordítva. A párisi kiállításon 1900-ban 400.000 példányt osztottak szét. Kínában azonban az ottani bonyodalom miatt 25.000 darabbal apadt a forgalom. A múlt évben különben a társulat 845.597 szentírást osztott szét. 1.398,176 ujszövetséget és 2 millió 760.984 különféle részét a bibliának; 1899-hez képest 1900-ban szét osztott példányok száma 177 ezer 206-al kevesebb volt. A bibliából körülbelül 30 százalék maradt Angliában; 27 országban 812 ügynöke volt a társulatnak, sőt különösen keleten nagyszámu női ügynökei is voltak. Bevétele körülbelül 4 millió korona volt, kiadása azonban 36.000 koronával haladta meg a bevételt: most már körülbelül 1 millió koronára rug a több évről visszamaradt hiány, úgy hogy a társulat a hiány fődözésére vagy a közönségtől remél nagyobb adományokat vagy kénytelen tartalékalapjához nyulni. Fölemeljük, hogy az angol bibliatársulat 1900-ban különösen Magyarországon osztott szét sok példányt.

Szerkesztői üzenet.

Olvasóinkat, kiknek előfizetése e számmal lejár, — lejár pedig azoké, kik 1 és 2 koronát fizettek eddig — kérjük siessenek az új félév árának beküldésével s buzdítsanak másokat is előfizetésre. E számunktól kezdve már jobb papirosa is lesz az ujságnak s igyekszünk, hogy mindenben megelégedésre szolgáljunk.